

Verslag PolMarCo reis groep 2 naar Magdeburg van 23 t/m 27 oktober 2017

Er zijn deze reis 49 deelnemers waarvan er 11 voor de eerste keer meegaan.

Het is een hartelijk weerzien met veel deelnemers in Herveld waar 38 van het totaal opstappen. Wij waren als eerste aanwezig, vanwege mogelijke files zijn we extra vroeg vertrokken. Gelukkig kunnen we in de chauffeurskantine terecht voor een kop koffie waarvoor we slechts 20 cent hoeven te betalen. Izak en Alice treffen we daar al aan.

Zo langzamerhand komen ook overige deelnemers het terrein oprijden. De auto's worden achter elkaar geparkeerd op een apart gedeelte van het parkeerterrein. Het is fijn dat dit kan en mag bij de Betuwe Express.

We vertrekken 8.45 uur, nadat Joop, onze trouwe chauffeur van de laatste jaren, nog even wat moet regelen en ons instructies heeft gegeven met betrekking tot de veiligheid tijdens het reizen. Dan gaat het richting Utrecht waar nog 7 deelnemers instappen. Dit keer bij het Transferium P+R Westraven in plaats van het Jaarbeursplein. Dan wordt de reis vervolgd naar Deurningen waar bij restaurant 'Frans op den Bult' de laatste 4 deelnemers instappen. We komen daar aan om 10.40 uur. We hebben er dan al bijna de helft van het totaal aantal te rijden km van ca. 560 opzitten.

Nadat we goed en wel op weg zijn neemt Izak het woord en heet ons van harte welkom.

Ondertussen passeren we om 11.20 uur de grens bij Nordhorn. Het programma is enigszins aangepast naar aanleiding van de reis met groep 1. Ook deze keer is er weer een samenwerking met de plaatselijke afdeling(en) van de IPA. De voorzitter van de IPA-Verbindungsstelle Magdeburg zal morgen meereizen in de bus. En zoals later zal blijken is deze vriendelijke en behulpzame man Dietmar Bloch alle drie dagen aanwezig. Werner Glaubke van de IPA-Verbindungsstelle Dessau-Bitterfeld zal in Wittenberg aanwezig zijn.

Er zullen dit keer geen buffetdiners zijn, dat ging tijdens de reis met groep 1 niet helemaal naar wens. Daarom zal er alle vier avonden een 3-gangen diner geserveerd worden aan tafel.

Onze voormalige chauffeur Rinus is ernstig ziek en moet vanaf vandaag weer chemokuren ondergaan. Voor hem gaat een kaart rond waarop een beterschapswens kan worden gezet.

Alice vertelt wat het menu op de eerste avond zal zijn: dat wordt Apfelrotkohl, met gekookte aardappelen en draadjess vlees.

Dan worden er zoals altijd weer gadgets uitgedeeld: een pen, brillendoekje, notitieblokje en een Playmobil doosje met een Martin Luther poppetje. Dit laatste lijkt een collectorsitem en is zeer toepasselijk voor deze reis.

Na de lunch bij Raststätte Brockbachtal rijden we om 12.45 uur weer verder. Zoals gebruikelijk worden er weer 3 rondes bingo gespeeld, geleid door Alice en Helga.

Om 14.25 uur wordt er gestopt bij Raststätte Garbsen voor een korte pauze. Daar worden heerlijke Elstar appels uitgedeeld. Het is dan 14° en regenachtig. Om 16.10 uur is er een laatste stop. Joop geeft nadrukkelijk aan een ieder mee dat we over 25 minuten weer vertrekken, toch zijn er diverse laatkomers. Ca. 40 personen die naar het toilet willen en sommigen snakken naar een kop koffie. Tja, dat kost tijd. Natte stoelen in de bus is natuurlijk ook niet wat Joop wil. Uiteindelijk vertrekken we om 16.50 uur. Drie minuten later passeren we de voormalige Oost-Duitse grens.

Als we Magdeburg inrijden zien we grote grijze en lange flatgebouwen, duidelijk gebouwd in de DDR tijd, ook al zijn ze nu vaak opgefleurd. We rijden over de Elbe en zien in de verte de Dom en de Jahrtausendturm die we deze week zullen bezoeken. Rond 17.45 uur komen we aan bij ons hotel ElbRivera. Nadat we allemaal een pasje hebben gekregen kunnen we uitstappen en onze kamers opzoeken. De kamers zijn eenvoudig maar netjes, op ieder bed ligt een zakje met snoepjes en er ligt een verhaal over 'Der Roland'. Boven op het bed staat een spreuk. Op onze kamer is dat: 'Nim dir Zeit, um zu träumen, es ist der Weg zur Sternen'.

Hotel ElbRivera

Na de koffer gedeeltelijk te hebben uitgepakt en wifi te hebben geïnstalleerd op de mobieltjes gaan we naar de eetzaal waar we om 19.00 uur worden verwacht. Op de gang treffen we medereizigers die druk proberen wifi te installeren, maar waarbij dat een beetje moeilijk gaat. Ach ja, daar kunnen we toch maar moeilijk zonder. Het menu bestaat uit aspergesoep, met het reeds aangekondigde stoofvlees, gekookte aardappelen met rode kool en een toetje. Vooraf worden we welkom geheten door Dietmar die ons de komende dagen zal begeleiden.

De volgende dag, dinsdag, is het weer goed, het is droog en mogelijk komt de zon er nog bij. Onze gids Dietmar vertelt het een en ander over Magdeburg. Het stadsdeel waar ons hotel is gelegen ligt oostelijk van de Elbe. De Landes Bereitschafts Polizei ligt vlakbij. In Magdeburg zijn 18.000 studenten. In 2013 was de laatste hoogwaterstand met overstromingen. Sport neemt in Magdeburg een belangrijke plaats in. We passeren allerlei trainingscentra, sportvelden, de GETEC Arena en de MDCC Arena. Vanavond is er een belangrijke voetbalwedstrijd: Borussia Dortmund speelt tegen Magdeburg. Later op de middag zien we hoe er veiligheidsmaatregelen worden genomen, er is dan veel Polizei op diverse plekken in de stad. De volgende dag horen we dat Magdeburg helaas met 5-0 heeft verloren.

Bij de Dom in het centrum stoppen we en komt gids Norbert Krist aan boord. Hij vertelt verder over de stad en zijn geschiedenis. Magdeburg was in de middeleeuwen een van de belangrijkste steden van het Heilige Roomse Rijk. Keizer Otto I had er zijn keizerlijke palts en stichtte er een bisdom, dat nog tijdens zijn leven werd verheven tot aartsbisdom Magdeburg en dat een belangrijk steunpunt was tegen de heidense Slaven. Deze kerk werd in 1207 bij een stadsbrand, die ook de palts verwoestte, in de as gelegd en vervangen door de huidige, eerste gotische kerk in Duitsland. In 1035 kreeg Magdeburg stadsrechten. Tientallen steden ten oosten van de Elbe zouden later stadsrechten krijgen die geënt waren op die van Magdeburg. Het Magdeburgse stadsrecht was, met dat van Lübeck, het invloedrijkste in Duitsland. In de dertiende eeuw trad de stad toe tot het Hanzeverbond. Luther ging hier naar school en daarna naar Eisenach om verder te studeren.

Magdeburg werd in 1631 tijdens de Dertigjarige Oorlog, ook wel de Bluthochzeit genoemd, na een beleg veroverd door de keizerlijke veldheer Johan t' Serclaes van Tilly, waarbij de stad in vlammen opging en het grootste deel van de 30.000 inwoners het leven verloor. Van 1646 tot 1681 was Otto von Guericke burgemeester van Magdeburg. Hij was ook een vermaard fysicus, die in 1657 de beroemde proef van de Magdeburgse halve bollen* uitvoerde, waarmee het bestaan van vacuüm en luchtdruk werd aangetoond.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de stad nogmaals vrijwel geheel verwoest. Na de laatste wereldoorlog behoorde de stad van 1949-1990 tot de DDR en werd er maar weinig hersteld van het oorspronkelijke stadsbeeld. De dom werd wel gerestaureerd. Inmiddels tinnert Magdeburg behoorlijk aan de weg. Er staan gebouwen van beroemde architecten, zoals het Hundertwasser-project 'Grüne Zitadelle'. Na de Wende heeft de stad zich tot een wetenschaps- en sportstad ontwikkeld.

We rijden langs het klooster Unser Lieben Frauen, gebouwd in Romaanse bouwstijl, dat nu een Kunstmuseum is.

Het is de belangrijkste tentoonstellingslocatie voor hedendaagse kunst in Saksen-Anhalt. De expositieruimtes maken deel uit van een voormalig klooster uit de 11^e en 12^e eeuw, dat werd gesticht door aartsbisschop Gero van Magdeburg. Behalve permanente en speciale tentoonstellingen van nationale en internationale hedendaagse kunst is er in het museum ook een bibliotheek te vinden, die zijn oorsprong heeft in het jaar 1638. De collectie van deze bibliotheek omvat ca. 22.500 boekdelen, onderverdeeld in 14 vakgebieden, waarbij de nadruk ligt op theologie en filologie. Dan komen we op de Domplatz. Hier zien we Der Grüne Zitadell en het Parlementsgebouw. Tevens het voormalige DDR bankgebouw en het Kulturhistorisch museum op de Otto von Guerickeplatz. We passeren de stadsmuur en zien de Sankt Johannes kerk met de 2 torens, gewijd aan de apostel Johannes, waar ook Luther preekte. De kerk is viermaal herbouwd. De 1e kerk werd in 1207 verwoest door de grote stadsbrand die ook de Dom verwoestte. In 1451 werd de noordelijke toren getroffen door de bliksem.

De St. Johannes Kirche

In november 1630 brak tijdens een storm één van de torenspitsen af en veroorzaakte grote schade. Tijdens de Dertigjarige Oorlog in 1631 brandde de kerk af en in WO II werd de kerk opnieuw zwaar beschadigd. Ook zien we het standbeeld van Der Roland, het symbool van de handel (Hanzesteden) op de markt. Vandaar gaat het langs het Augustiner Kloster. We komen voorbij het Herrenkrugpark, een sportpark met een Freizeitbad, sauna etc., zien de Jarhtausendturm uit hout gebouwd.

Aan het eind van de tour komen we terug bij Der Grüne Zitadell, gebouwd in 2005, waar we uit de bus stappen om het gebouw te bekijken. De zon schijnt zowaar!

We krijgen een uur de tijd om het centrum op eigen gelegenheid te bekijken. Velen bezoeken de Dom St. Mauritius und Katharina. Otto de Grote, die vanaf 962 keizer was van het Heilige Roomse Rijk, was zo dol op zijn favoriete residentie, dat hij deze cadeau deed aan zijn vrouw Editha. De inwoners van Magdeburg vereren 'hun' Otto nog altijd en zijn laatste rustplaats is dan ook in dit belangrijkste cultuurhistorische bouwwerk van de stad. Deze rijk met kunstig beeldhouw- en houtsnijwerk geornamenteerde kerk is een van de mooiste historische gebouwen in Midden-Duitsland, het symbool van de stad en de eerste gotische kathedraal die in Duitsland is gebouwd.

Der Grüne Zitadell is ook rijk geornamenteerd, zij het op een andere manier. Het is een laat werk van de Oostenrijkse kunstenaar en architect Friedensreich Hundertwasser. Dit bouwwerk in de typische stijl van de Oostenrijker vormt een fraai contrast met de Dom en de eenvoud van het grote plein in het centrum van de stad. Veel van onze groep hebben in dit pand koffie gedronken in het café dat zich daar bevindt. Een bezoek aan het toilet is een bijzondere ervaring.

Hundertwasserhaus

Weer in de bus vervolgen we de reis naar de personeelskantine van de politie Magdeburg, Polizeidirektion Nord waar een voortreffelijke lunch voor ons klaarstaat. Als ik Dietmar vraag of de kantine is gevestigd in het politiebureau antwoordt hij ontkennend, dat is op hetzelfde terrein en als ik daar een kijkje wil nemen zal hij om toestemming vragen en dan blijkt dat in een klein gezelschap te kunnen. Helga Metselaar, Henk Cuperus en ondergetekende nemen dan samen met Dietmar een kijkje in de ruimte naast de meldkamer die klaargemaakt is met extra werkplekken en commandokamer die de meldkamer zal ontlasten in verband met een voetbalwedstrijd die komende avond zal plaatsvinden tussen de teams Magdeburg en Dortmund. Dit crisiscentrum (bij ons vergelijkbaar met een SGB) bestaat uit twee ruimtes, één waar zo'n 16 personen achter beeldschermen alles in de stad en rondom de arena in de gaten zullen houden en een kleinere ruimte waar ook bureaus staan met meerdere schermen. We krijgen uitleg over hoe dit alles in zijn werk gaat. Henk en Helga ontdekken enige overeenkomsten met de werkwijze in Nederland. Na dit onverwacht interessante intermezzo voegen we ons weer bij de groep en moeten we meteen weer in de bus voor het vervolg van het programma.

We rijden naar het Elbauenpark. Eenmaal binnen maken we in een treintje een rondrit door het park waarna we uitstappen bij de Jarhtausendturm, met 60 meter het hoogste houten gebouw van de wereld. Het ontwerp is van de Zwitser Johannes Peter Staub en werd in de aanzet naar de Bundesgartenschau in 1999 ingericht. Hierin bevindt zich een tentoonstelling over de ontwikkeling van de wetenschap. Er zijn veel aansprekende en aanschouwelijke, deels interactieve experimenten. Bij binnenkomst zie je al meteen de Pendel van Foucault, een fascinerend schouwspel. In het museum wandel je als het ware door de tijd waarbij je allerlei wetenschappelijk ontdekkingen passeert, van het stenen tijdperk tot het heden, die worden uitgelegd door de aanwezige gids(en). Persoonlijk hebben we maar de helft van deze zeer interessante expositie gezien met de gedachte; beter de helft goed, dan het hele museum maar half.

Aan het einde van het bezoek kopen sommigen van onze groep nog wat in het winkeltje van het museum. Als om 16.25 uur het treintje komt voor de rit naar de uitgang blijkt dat we er niet allemaal in kunnen. Enkelen gaan lopend naar de uitgang, anderen wachten nog tot het treintje na 10 minuten terugkeert bij het museum. Toch lukt het iedereen om 16.45 uur in de bus te zitten, de met Joop afgesproken tijd om te vertrekken naar het hotel. Op de terugweg rijden we door het centrum en langs het stadion waar 's avonds de voetbalwedstrijd zal worden gehouden. Al veel politieauto's staan op verschillende plekken opgesteld om de supporters te begeleiden, evenals de verkeersstroom die dat met zich mee zal brengen.

Weer bij het hotel besluiten wij om nog even de naaste omgeving te verkennen, voordat het weer donker is. We lopen over de dijk en treffen daar Dietmar, waar we nog even mee in gesprek raken. Om 19.00 uur is het diner. Ditmaal staat er tomatensoep, zigeunerschnitzel met champignonrahmsaus en aardappelkroketten op het menu met een toetje van vruchtenmousse. Voor de vegetariërs is er wederom een aangepast menu.

De volgende dag vertrekken we om exact 8.00 uur naar Wittenberg. Dietmar heeft zijn vrouw meegenomen deze dag. De temperatuur is 16°, het weer licht bewolkt. Terwijl we Magdeburg uitrijden vertelt Dietmar dat er een Elbekanaal is gebouwd om bij hoogwaterstand het water te kunnen omleiden, 30 km van de stad. We rijden via secundaire wegen door kleine plaatsen, o.a. langs het slot van baron van Münchhausen. Niet ver voorbij Magdeburg wordt het landschap vrij vlak, passeren o.a. de plaatsen Rosslau en Dessau (hier is het vliegtuig de Juncker gebouwd). Voor mijn gevoel is er nog veel dat herinnert aan de DDR tijd. Veel verwaarloosde huizen en andere gebouwen. Toch zie je ook dat er veel is gerenoveerd en ook nieuwbouw is gepleegd. Onderweg wordt er weer gezorgd voor een kop koffie of thee voor de liefhebbers door Izak, Alice en Helga.

In Wittenberg stopt de bus bij Panorama Luther 1517. Gids Hauptmann Johann in historisch uniform van de Stadtwache wacht ons hier op. Een markante man die ons deze dag zal begeleiden. Het Panorama is gevestigd in een grote koepel met in het midden een toren met lift. Vanaf de bovenste verdieping heb je uitzicht op de stad Wittenberg in de tijd van Luther. Inwoners van de stad hebben hiervoor model gestaan. De maker is Yadegar Asisi, geboren in Wenen en opgegroeid in Saksen en nu wonend in Berlijn als kunstenaar. We gaan terug naar de gebeurtenissen van 500 jaar geleden, na de stellingen van Maarten Luther.

Een prachtig schouwspel met lichteffecten en geluid. We kunnen er geen genoeg van krijgen. Waar je ook staat, op welke verdieping ook, steeds zie je weer wat nieuws. Toch moeten we om 11 uur weer buiten staan om een rondleiding te maken door de stad. Maar eerst wordt Alice nog geketend aan de schandpaal, arme Alice, maar ze ondergaat het gelukkig lachend, ook al is ze blij als ze hiervan weer is bevrijd.

In het centrum aangekomen maken we onder leiding van onze gids een wandeling, te beginnen bij de Luther Hof. Luther preekte vrijheid van geloof, hij was tegen het celibaat, want volgens Luther staat het leven als non en monnik in een klooster nergens beschreven. Geboren in Eisleben op 10 november 1483 gaat hij op 17-jarige leeftijd studeren aan de universiteit van Erfurt met de bedoeling jurist te worden. In 1505 treedt hij in in het Augustijnenklooster in Erfurt om monnik te worden. In 1507 wordt hij tot priester ingewijd. Een paar jaar later begint hij filosofie te doceren aan de universiteit van Wittenberg en zet zijn theologische studies voort. Op 31 oktober 1517 worden Luthers 95 stellingen gepubliceerd als reactie tegen de aflaatverkoop van Johann Tetzel, een Dominicanenpriester. Luther was namelijk geconfronteerd met mensen die hun zonden kwamen biechten en daarna hun aflaten lieten zien, zodat hun biechtvader Luther hen geen boetedoening kon opleggen en slechts de vrijspraak (absolutie) kon geven zonder grote persoonlijke inzet. Luther wil deze misstanden aanklagen en rechtzetten. De aflaat waartegen Luther in het bijzonder reageerde was de jubileumaflaat voor nieuwbouw van de St. Pieterskerk in Rome. Hij bevorderde tevens de groei van de nationale landskerken met visitaties en kerkordes. Velen sluiten zich dan aan bij Luther, waarmee het begin van de Reformatie door de vorsten wordt ingezet door middel van de landskerk. In januari 1546 reist Luther terug naar zijn geboortestad Eisleben om te bemiddelen in een ruzie tussen twee takken van de graven van Mansfeld.

Op 18 februari 1546 overlijdt hij in Eisleben en wordt vervolgens op bevel van zijn keurvorst in de Slotkerk te Wittenberg begraven. Een uitspraak van Luther:

*'Trink was klahr ist
Es was gar ist
Und sprech was war ist'*

We stoppen bij de bron naast de Stadskerk. Hier konden vrouwen eeuwige schoonheid krijgen. In de Stadskerk is Luther op 13 juni 1525 getrouwd met Katharina von Bora, een uitgetreden cisterciënzerin. Op de zuidoosthoek van de kerk staat een reliëf van zandsteen. Deze toont een rabbi die een varken onder de staart kijkt en Joden die uit de tepels van de zeug drinken. Dit reliëf is een teken dat Joden niet welkom waren. Ook Luther neem door heel zijn werk heen afstand van de Joden. Het reliëf is omstreden en er zijn geluiden om dit van de kerk te verwijderen.

Reliëf op de muur van de Stadskerk in Wittenberg

We bezoeken het binnenplein van het Cranach huis. De beroemde schilder Lucas Cranach woonde en werkte hier en had samen met Christian Döring een drukkerij, waarin onder andere de Bijbelvertaling van Luther werd gereproduceerd. Ook kreeg hij het voorrecht van apothekersrecht. Het gebouw is in de DDR tijd erg verwaarloosd, maar inmiddels weer helemaal gerestaureerd.

We komen bij de Slotkerk in Wittenberg, de laatgotische kerk van het slot van de keurvorsten van Saksen. Luther zou op de deur van de kerk zijn 95 stellingen tegen de aflaat hebben vastgespijkerd. Na oprichting van de universiteit diende de kerk tevens als kapel voor de universitaire gemeenschap. Studenten kregen hier hun bul uitgereikt en hoogleraren hielden er hun inaugurele rede. Academici van de universiteit vonden er hun laatste rustplaats, de deur werd gebruikt als 'mededelingenbord' van de universiteit. In 1858 werd in opdracht van Frederik Willem IV van Pruisen de huidige bronzen gedenkdeuren geplaatst op de plek van de originele deur. Midden in de kerk aan het plafond ziet men het Lutherhart waarmee Luther zijn brieven bezegelde (rood met een zwart kruis).

De gids vertelt dat in WO-II in Wittenberg één bom is gevallen, nl. op het station. De kerken en overige gebouwen zijn gespaard gebleven. In de DDR periode is er weinig tot niets aan onderhoud gedaan. Na de Wende in 1989 is alles opgeknapt waardoor het centrum er nu zo mooi uitziet. Halverwege de stadswandeling stoppen we bij de historische Ratskeller en krijgen we een lunch in het onderkomen van de Stadtwache. We moeten eerst door 'kruip-door-sluip-door' gangen waar we de historische kostuums, helmen e.d. van de leden kunnen bewonderen. We genieten van lekkere broodjes met koffie en thee.

Om half drie krijgen we nog een uur de tijd om op eigen gelegenheid de stad te bezichtigen. We nemen afscheid van onze gids Johann, een persoonlijkheid die we niet snel zullen vergeten. Zijn prachtige verhalen, verbeelden en smakelijk verteld met hier en daar een 'witz' tussendoor, zo blijft hij de hele dag door de aandacht houden.

Als we om half vier weer in de bus stappen heeft menigeen van de gelegenheid gebruik gemaakt een kop koffie met wat lekkers te nuttigen in een cafeetje of restaurant. Bij de bus worden de laatste Betuwse appeltjes uitgedeeld. Inmiddels is het 20°, licht bewolkt, met hier en daar een zonnestraal. Wat treffen we het toch met het weer! Zonder files is het ca. 2 uur rijden naar Magdeburg, min of

meer via dezelfde route. Onderweg zien we regelmatig omgewaaide bomen, veroorzaakt door de herfststormen van de laatste tijd.

Om 19.00 uur genieten we 's avonds weer van een drie-gangen menu: dit keer bloemkoolsoep, kipfilet, aardappelkroketten met kaisergroenten en rote crutzen als toetje.

De volgende dag staat Magdeburg en omgeving op het programma. Als we buiten komen is het 13° en heeft Joop de bus alweer in de juiste positie voor vertrek gemanoeuvreerd. We vertrekken om 8.30 uur naar het centrum van Magdeburg. Dankzij een duidelijk protocol heeft Joop water meegekregen om in de bus koffie en thee te kunnen zetten. Dat ging echter niet zonder slag of stoot: Joop wilde water halen in de jerrycan in de keuken van het hotel. Maar kreeg te horen dat dat zomaar niet ging.... Dat moest de huismeester doen. En nee, zeker niet binnen, dat moest buiten bij de kraan. Joop wilde helpen door de slang alvast te pakken. Maar nee, ook dat kon zomaar niet. Dat moest de huismeester doen, want dat was zijn taak. Joop mocht er niet aan komen. Tja, zo ging dat waarschijnlijk in de DDR tijd en nu blijktbaar nog. Of de van dit water gezette koffie en thee ook anders smaakte vertelt het verhaal niet.

We passeren de Vredesbrug en zien daar het kunstwerk van de Nederlander Auke de Vries. Om 8.45 uur stoppen we bij de haven en gaan we aan boord voor een tocht over de Elbe. Nu zien we de stad vanaf het water. De scheepvaart heeft momenteel last van de lage waterstand. De laagste stand gemeten is 48 cm. Vandaag is deze 1.20 m, maar in 2013 was dat 7.48 m. We passeren het gebouw van het Wasser- und Schifffahrt Amt (vergelijkbaar met de Rijks Waterstaat in Nederland), waarmee Dietmar in zijn werkzame leven bij de politie heeft samengewerkt, de St. Johannis Kirche, de Dom, de vroegere woning van de Landes President en uiteraard nog meer. Het is een heerlijke tocht met een prachtig uitzicht op de stad met de opkomende zon in het oosten.

Om 10.06 uur vertrekt de bus naar het centrum. Bij de Alte Markt stopt de bus en krijgen we gelegenheid om te winkelen en de stad te bekijken. In kleine samenstelling lopen we met Dietmar nog naar de Magdeburger Kugel* en naar de restanten van de Catharina kerk aan de Breiterweg, vernietigd in WO-II, waarvan nu alleen nog de toegangspoort te zien is. Onderweg trekt Dietmar mij ineens opzij, zodat ik op een plateau kom te staan. Dit blijkt een negental 'tegels' te zijn die geluid maken als je er op gaat staan. We proberen er een melodie op te maken. Weer terug op de Markt gaan we uiteen en zien wij nog het beeld van Der Roland, de Magdeburger Reiter en het standbeeld van Otto von Gernicke. Ook lopen Jan en ik nog naar het Hundertwasserhaus Grüner Zitadelle dat we nog eens goed willen bekijken. Terug in de bus ontdekken we dat velen inkopen hebben gedaan.

Dan vertrekken we naar de destilleerderij Abtshof in een ander gedeelte van de stad. Daar worden we ontvangen voor de lunch: goulashsuppe met brood dat heerlijk smaakt. Lange gedekte tafels staan voor ons klaar. Izak en Alice serveren de borden soep. Intussen krijgen we uitleg over de destilleerderij die in 1924 is opgericht door de familie Hegemann uit Niederemmel-Piesport aan de Moezel. Na de maaltijd krijgen we een rondleiding. Het bedrijf is marktleider voor de Absinth 66. Er zijn verschillende soorten Absinth 66, in een groene (66% alcohol), rode (64% alcohol) en gele fles (75% alcohol). Deze drank kan ook gedronken worden als een mixdrank. Ook is er een jubileumfles met Absinth verkrijgbaar. In de DDR tijd kwam de wijn o.a. uit Hongarije, Roemenië en andere Oostbloklanden. Nu worden er verschillende likeuren gemaakt, sinds 1992 ook de koosjere wodka. Er zijn 'Otto von Gernicke' flessen in de vorm van een halb kügel te koop, een rabarber likeur en nog veel meer. We bezoeken twee productiehallen, in de ene wordt nog veel met de hand gedaan. Zo doet een vrouw de hele dag niets anders dan flessen verzegelen. In de tweede hal, gaat alles tegenwoordig machinaal. Er worden flessen van 0,35 tot 1 liter gevuld. We zien o.a. een etiketten- en inpakmachine. 80% van de medewerkers is vrouw. In de DDR tijd werd in ploegendienst gewerkt, nu nog alleen in dagdienst tot 15.30 uur. Daarna komen we nog in een ruimte waar bier werd gebrouwen, maar de rechten voor het destilleren daarvan heeft men niet meer. Ondergronds staan de ketels waar de aroma in komt en met water en suiker wordt vermengd. In de kelder is het 8°, 6

meter onder de grond. Tot slot mogen we diverse dranken proeven en daar wordt gretig gebruik van gemaakt.

Goed kwart voor drie rijden we verder. Het is dan 18°. We passeren de Handelshaven. Deze wordt nu niet meer voor de scheepvaart gebruikt. We zien veel oude fabrieken en oude treinen. Deze laatste horen bij een vereniging die de treinen in stand probeert te houden. Inmiddels is er nieuwe industrie ontstaan op een andere plek. Het gebied waar we doorheen rijden is lager gelegen en bij een overstroming van de Elbe is in het verleden een groot gebied onder water komen te staan wat veel schade veroorzaakte.

Veel reisgenoten kunnen inmiddels maar amper wakker blijven. Ook geen wonder na de proeverij bij de destilleerderij!

Dan arriveren we bij de scheepslift van Magdeburg. Onze uitstekende gids Dietmar geeft een uitgebreide uitleg, die niet iedereen kan boeien, het is dan ook een nogal technisch verhaal. De hefsluis/scheepslift, gebouwd in 1938 is een uniek staaltje waterbouw-/werktuigbouwtechniek, waar de Duitsers terecht trots op kunnen zijn. Degene die de sleutel heeft van het hek dat toegang geeft tot het terrein van de scheepslift is niet komen opdagen, maar gelukkig vindt Alice een medewerker die het hek alsnog voor ons opent zodat we de scheepslift van dichtbij kunnen bezichtigen. Dietmar besluit in overleg met de leiding dat een kort bezoek aan de 918 m. lange kanaalbrug, een trogbrug, ook nog kan plaatsvinden. Het splinternieuwe aquaduct in het Middellandkanaal over de Elbe, het langste in Europa, maakte ook veel indruk.

Voor geïnteresseerden in de techniek van de scheepslift is er een interessant, uitgebreider verslag, geschreven door Nico Stuurstraat, Piet Robbemond en Ruud Kalman, als **bijlage** bij dit verslag gevoegd.

Na deze laatste interessante dag in Magdeburg en omgeving komen we om 17.55 uur bij het hotel aan. In de bus wordt Dietmar Bloch bedankt voor zijn hulp bij de voorbereidingen en als gids tijdens deze reis. Hij krijgt een aantal geschenken waaronder een boek over Magdeburg, een fles drank en een PolMarCo pakket. Helaas kan hij niet bij het diner aanwezig zijn, hij heeft andere verplichtingen. Nadat iedereen zich opgefrist heeft en sommigen misschien al de koffers weer hebben ingepakt volgt het laatste diner in het hotel.

De volgende dag, vrijdag de 27ste oktober vertrekken we bij 13° om 8.58 uur bij het hotel. Om 9.20 uur rijden we Magdeburg uit. Izak vertelt dan dat we een jarige in ons midden hebben: Ans Turk. Er wordt voor haar gezongen. Op 21 km van Hannover volgt er een korte pauze bij de Lehrer Raststätte. Als we weer vertrekken wil Izak tellen of we er allemaal zijn, maar hij valt helemaal uit zijn rol van reisleader als hij tussen allemaal vrouwen zit, nou dan weet je het wel wordt er geroepen. Hij vraagt dan maar kort en bondig: 'Zijn we er allemaal? Missen we nog iemand om ons heen?' Als we weer rijden gaat er een trommel met lekkers rond, een traktatie van Ans. Tegen 12 uur wordt er gestopt bij Auethal Ost voor de lunch, waar we een uur later weer vertrekken. We treffen onderweg af en toe een regenbui. We zitten en hoog en droog, hoogstens is dit lastig voor onze chauffeur Joop.

Uiteraard wordt er ook op de terugreis weer bingo gespeeld. Sommigen hebben hierbij wel erg veel geluk, of is het een kwestie van gewoon opletten? Izak heeft op de heenreis het door hem gemaakte boek 'Klas R' van de opleidingsschool Korps Rijkspolitie Arnhem van 1 april 1969 tot 1 april 1970 laten rondgaan en diegenen die dat nog niet hebben gezien krijgen alsnog de kans. Hij geeft nog een toelichting over de totstandkoming daarvan. Tegen half vier passeren we na nog een korte pauze de grens en zijn we weer in Nederland. Bij 'Frans op den Bult' krijgen we het afscheidsdiner, dat ook dit keer weer goed is verzorgd. Izak neemt het woord en vat de reis nog even samen. Voor 15 maart 2018 staat er een dagtocht op het programma. Henk Baron heeft een museum, mogelijk kan daaraan ook een bezoek worden gebracht. Izak houdt zich aanbevolen voor prijzen voor de bingo van volgend jaar. Dan wordt gedacht aan een reis naar Regensburg. Voor groep 2 wordt dat mogelijk van 29/10 tm 2/11/2018. Dan neemt Peter Lexis het woord en bedankt de organisatie, Izak en Alice, voor de voortreffelijk georganiseerde reis. Ook Joop, onze chauffeur, wordt bedankt. Hij krijgt een envelop met inhoud overhandigd. Dan wordt de terugreis vervolgd, in Deurningen blijven al een aantal achter, die vandaar de reis naar huis vervolgen. In Utrecht stap een zevental uit en dan gaat de reis naar Herveld waar we om 20.45 uur arriveren. Daar volgt een hartelijk afscheid met alle laatste reizigers waarna iedereen weer huiswaarts gaat. Wij kijken terug een prachtige reis waarin we weer heel veel moois hebben gezien. Ik hoop dat dit voor alle deelnemers geldt!

Reiny van Ek,

Met dank aan de bijdragen van:

Helga Metselaar (bezoek aan de meldkamer),

Ruud Kalman, Piet Robbemond en Nico Stuurstaat (bezoek scheepslift) en

Henk Cuperus (voor het mede bijhouden van aankomst- en vertrektijden)

** De **Maagdenburger halve bollen** zijn twee losse halve **bollen** van sterk materiaal die tegen elkaar aan worden gehouden, waarna de ruimte binnen de zo ontstane bol vacuüm wordt gezogen. Door de **luchtdruk** op het buitenoppervlak blijven de halve bollen tegen elkaar aangedrukt. Deze proef werd door **Otto von Guericke**, de toenmalige burgemeester van het Duitse **Maagdenburg**, in **1654** voor het eerst uitgevoerd. Zestien paarden waren niet in staat de twee bolhelften met een diameter van circa 50 cm van elkaar te scheiden. De kracht die overwonnen had moeten worden, bedroeg dan ook ruim 20.000 N, wat gelijk is aan het gewicht van een massa van 2 ton. Von Guericke demonstreerde zodoende de grootte van de luchtdruk op grondniveau, die het gevolg is van het **gewicht** van de **aardatmosfeer**. Von Guericke heeft zich ontwikkeld tot de grondlegger van de **vacuümtechniek**.*

